

FI A DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea „Babe-Bolyai” din Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Facultatea de Teologie Ortodox
1.3 Departamentul	Teologie Ortodox
1.4 Domeniul de studii	Teologie
1.5 Ciclu de studii	Licență
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Art Sacr

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Mântuirea în Hristos și în Biserică						
2.2 Titularul activităților de curs	Pr. prof. univ. dr. Valer Bel, belteol@gmail.com						
2.3 Titularul activităților de seminar	Pr. lect. univ. dr. Grigore Dinu Moșu, grigoredinumos@yahoo.com						
2.4 Anul de studiu	III	2.5 Semestrul	6	2.6. Tipul de evaluare	ES	2.7 Regimul disciplinei	Ob

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	2	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	
3.4 Total ore din planul de învățământ	24	Din care: 3.5 curs	24	3.6 seminar/laborator	
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					21
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					20
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					20
Tutoriat					8
Examinări					7
Alte activități:					
3.7 Total ore studiu individual					76
3.8 Total ore pe semestru					100
3.9 Numărul de credite					4

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	<ul style="list-style-type: none"> Promovarea cursului „Dumnezeu și creația”
4.2 de competențe	<ul style="list-style-type: none"> Cunoașterea învățurii creștine despre Dumnezeu, creație și antropologie

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	Frecvențarea cursului în proporție de 70% Studentii se vor prezenta la cursuri și seminarii cu telefoanele mobile închise
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	Termenul predării și susținerii lucrării de seminar este stabilit de titular de comun acord cu studenții. Nu se acceptă cererile de amânare decât pe motive obiectiv întemeiate. Nu sunt acceptate lucrările care nu sunt elaborate în conformitate cu exigențele și metodologia de elaborare și expunere a unei lucrări științifice (studierea temei pe baza bibliografiei indicate și expunerea cu respectarea metodologiei citării).

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> • Să cunoască terminologia de specialitate utilizată în Teologia fundamentală și dogmatică; • Să demonstreze capacitatea de folosire adecvată a noțiunilor de Teologia fundamentală și dogmatică; • Să își formeze capacitatea de predare a învățurii creștine despre Persoana lui Iisus Hristos și lucrarea Lui mântuitoare, despre Biserică, Taine și eshatologia creștină în contextul cultural al societății contemporane; <ul style="list-style-type: none"> • Să își formeze capacitatea de contraargumentare și de susținere a dreptei credințe față de curentele care contravin învățurii creștine despre Persoana lui Iisus Hristos și lucrarea Lui mântuitoare, despre Biserică, Taine și eshatologia creștină; • Să dezvolte deprinderi de utilizare corectă a rațiunii în explicarea și predarea conținuturilor credinței; • Să identifice și să aleagă metodele optime de predare și transmitere a învățurii de credință.
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • Să demonstreze preocuparea pentru perfecționarea rezultatelor activității profesionale prin asumarea de roluri într-o echipă multidisciplinară de muncă; • Să asume implicarea în activități de cercetare, cum ar fi: documentarea, elaborarea unor sinteze bibliografice adecvate, eventual a unor referate și articole de specialitate; • Să participe la proiecte, având caracter științific și să demonstreze capacitatea de a identifica oportunități pentru propria formare profesională în viitor.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	* Cunoașterea învățurii de credință creștin ortodox despre Persoana lui Iisus Hristos și lucrarea Lui mântuitoare, despre Biserică, Taine și eshatologia creștină, în contextul cultural al lumii contemporane;
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Să înțeleagă taina Persoanei lui Iisus Hristos, întruparea, unirea ipostatică și consecințele unirii ipostatice; <ul style="list-style-type: none"> • Să înțeleagă lucrarea mântuitoare a lui Iisus Hristos, împlinită prin întreita Sa slujire de: Profet/Învățător, Arhiereu și Împărat; • Să înțeleagă învățura creștin ortodoxă despre Biserică, Taine, mântuirea personală și eshatologie; • Să înțeleagă și să poată contracara erorile teologice referitoare la persoana lui Iisus Hristos, lucrarea lui mântuitoare, Biserică, Taine, mântuirea personală și eshatologie; • Să dezvolte abilitățile argumentative ale studenților în sensul obiectivelor precizate anterior.

8. Con inuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observa ii
1. Persoana lui Iisus Hristos		
<ul style="list-style-type: none"> a) Problematika hristologic contemporan ; b) Taina cea din veac ascuns ; c) Istoria omenirii ca istorie a mântuirii în Hristos; d) Pregătirea lumii pentru primirea lui Iisus Hristos: Profeții Vechiului Testament și filosofii antici; e) Mărturia Apostolilor despre Iisus Hristos; f) Chipul evanghelic și istoricitatea lui Iisus Hristos, ca Dumnezeu și Om; g) Iisus Hristos, scopul existenței noastre. 	Prelegere, dezbateri și discuții colective	1 prelegere
2. Considerații dogmatice asupra persoanei lui Iisus Hristos		
<ul style="list-style-type: none"> a) Teologie și iconomie; b) Întruparea Cuvântului; c) Hristologia de jos și de sus; d) Formularea dogmatică ; e) Enipostazierea; f) Unirea ipostatică și comuniunea maximă a lui Dumnezeu și a omului în Iisus Hristos; g) Firea divină și cea umană în Hristos. 	Prelegere, dezbateri și discuții colective	1 prelegere
3. Consecințele unirii ipostatice		
<ul style="list-style-type: none"> a) Comunicarea înșurătorilor; b) Chenoza Fiului lui Dumnezeu întrupat; c) Sfânta Fecioară Maria, Născătoare de Dumnezeu; d) Lipsa de păcat a Mântuitorului; e) O singură închinare adusă lui Hristos; f) Îndumnezeirea firii umane în Iisus Hristos. 	Prelegere, dezbateri și discuții colective	1 prelegere
4. Lucrarea mântuitoare a lui Iisus Hristos		
<ul style="list-style-type: none"> a) Persoana lui Iisus Hristos și lucrarea Lui mântuitoare; b) Cele trei direcții ale lucrării mântuitoare și cele trei slujiri ale lui Iisus Hristos; c) Slujirea profetică a Mântuitorului; d) Slujirea arhierescă a Mântuitorului în raport cu Tatăl, cu Sine și cu oamenii; e) Slujirea împăratească a Mântuitorului; f) Realitatea învierii Domnului g) Înălțarea Domnului la cer. 	Prelegere, dezbateri și discuții colective	1 prelegere
5. Eclesiologia ortodoxă		
<ul style="list-style-type: none"> a) Problematika contemporană ; b) Întemeierea Bisericii la Căzbecime; c) Structura teandrică și trinitară a Bisericii; d) Iisus Hristos, temelie a Bisericii; e) Hristos, capul Bisericii – Biserica, trupul lui Hristos. 	Prelegere, dezbateri și discuții colective	1 prelegere

6. Prezența și lucrarea Domnului în Biserică a) Întreita slujire a lui Hristos în Biserică ; b) Preoția generală a credincioșilor; c) Preoția particulară a Bisericii; d) Treptele preoției; e) Succesiunea apostolică .	Prelegere, dezbateri și discuție colectivă	1 prelegere
7. Înșuririle Bisericii a) Unitatea Bisericii; b) Sfințenia Bisericii; c) Sobornicitatea/catolicitatea Bisericii; d) Apostolicitatea Bisericii; e) Recapitularea creșterii în Hristos.	Prelegere, dezbateri și discuție colectivă	1 prelegere
8. Înșurirea personală a mântuirii a) Omul și harul Sfântului Duh; b) Mântuirea personală ; c) Treptele mântuirii; d) Credința și faptele bune.	Prelegere, dezbateri și discuție colectivă	1 prelegere
9. Sfintele Taine 9.1. Sfintele Taine în general a) Noiunea de Taină ; b) Baza hristologică și eclesiologică a Tainelor; c) Rolul sacramental al preotului și elementele constitutive ale Tainelor; credința, primitorii Tainelor.	Prelegere, dezbateri și discuție colectivă	1 prelegere
9.2. Taina Botezului a) Botezul cu apă și Duh; b) Efectele Botezului: restaurarea chipului lui Hristos în om și intrarea în Biserică ; c) Botezul copiilor.	Prelegere, dezbateri și discuție colectivă	1 prelegere
9.3. Taina Mirungerii a) Taina Botezului și a Mirungerii; b) Temeiul biblic și darurile Sfântului Duh.	Prelegere, dezbateri și discuție colectivă	1 prelegere
10. Taina Sfintei Euharistii a) Instituirea Tainei de către Domnul însuși; b) Prefacerea Sfintelor Daruri de către Domnul; c) Sfânta Euharistie ca Taină și Jertfă ; d) Preotul, ca servitor al Sfintei Euharistii; e) Sfânta Euharistie, Taina Bisericii ca Trup al lui Hristos; f) Sfânta Euharistie în iconomia mântuirii.	Prelegere, dezbateri și discuție colectivă	1 prelegere
11.1. Taina Mărturisirii a) Instituirea și vechimea ei; b) Elementele constitutive ale Tainei: mărturisirea păcatelor și dezlegarea penitentului de către preot; rolul epitimilor. 11.2. Taina Hirotoniei a) Preoția nevăzută a lui Hristos, izvor al preoției văzute; b) Preoția și unitatea Bisericii; c) Instituirea preoției și treptele ei; d) Caracterul duhovnicesc al preoției slujitoare și preoția generală a credincioșilor;	Prelegere, dezbateri și discuție colectivă	1 prelegere

e) Succesiunea apostolică .		
12.1. Taina Nunii a) În lăcașul istoriei în ordinea harului de către Hristos; b) Aspectele constitutive ale Tainei și semnificația lor spirituală . 12.2. Taina Maslului a) Temeiurile biblice; b) Săvârșirea și efectele Tainei.	Prelegere, dezbateri și discuții colective	1 prelegere
13. Eshatologia particulară a) Sensul vieții și al morții; b) Nemurirea sufletului; c) Importanța judecării particulare; d) Autorul, martorii și caracterul provizoriu al judecării particulare; e) Comuniunea sufletelor cu Dumnezeu în Rai; starea sufletelor în iad; f) Problematika contemporană : purgatoriul, metempsihoză și reîncarnare.	Prelegere, dezbateri și discuții colective	1 prelegere
14. Eshatologia generală a) Problematika contemporană : Eshatologie și istorie; dualismul; milenarismul; b) Sensul eshatologic al creației; c) Chipul nou al lumii: trupul morții și al slavei; trupurile înviați spre osândă ; d) Judecata universală și viața veșnică .	Prelegere, dezbateri și discuții colective	1 prelegere

Bibliografie

Patristic

1. Sf. Atanasie cel Mare, *Tratat despre Întruparea Cuvântului*, trad. de Dumitru Stăniloae, PSB, 15, Ed. IBMBOR, București, 1987.
2. Sf. Chiril al Alexandriei, *Închinarea și slujirea în Duh și adevăr*, trad. de Dumitru Stăniloae, PSB, 38, Ed. IBMBOR, București, 1991
3. Sf. Maxim Marturisitorul, *Răspunsuri către Talasie, Filocalia 3* trad. de Dumitru Stăniloae, Sibiu 1948
4. Sf. Ioan Damaschin (+ 749), *Dogmatica*, trad. de pr. Dumitru Fecioru, Scripta, București, 1993. (Expunerea exactă a credinței ortodoxe).

Contemporan

1. Valer Bel, *Teologie și Biserică*, Presa Universitară Clujeană, 2008.
2. Valer Bel, *Istoria omenirii ca istorie a mântuirii în Hristos*, în Studia Universitas Babe-Bolyai Theologia Orthodoxa nr. 1-2, 2003 pp. 57-69.
3. Pr. Ion Bria, *Credința pe care o mărturisim*, Ed. IBMBOR, București, 1987.
4. Dan Ilie Ciobotea, *Legătura dintre cruce și înviere în ortodoxie*, în Mitropolia Banatului, XXXIV, nr. 3-4, pp. 123-127.
5. Patriarh Daniel Ciobotea, *Teologie și spiritualitate*, Ed. IBMBOR, București, 2010.
6. Nicolae Chișescu, Pr. Isidor Todoran, Pr. Ion Petreș, Pr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică și Simbolică*, vol. I, II, Ed. IBMBOR, București, 1958.
7. Paul Evdokimov, *Hristos în gândirea rusă* (Cerf, 1970), trad. de Ion Buga, Ed. Simbol, București, 2001.
8. Ioan Ică Jr., *Canonul Ortodoxiei I*, Ed. Deisis, 2008.
9. Nikos A. Matsoukas (U. Tesalonic), *Teologie Dogmatică și Simbolică*, (1985), vol. II, trad. de Nicușor Deciu, Ed. Bizantină, București, 2006.
10. John Meyendorff, *Hristos în gândirea creștină răsăriteană* (1987), trad. de Nicolai Buga, Ed. IBMBOR, București, 1997.
11. John Meyendorff, *Teologia bizantină*, Ed. IBMBOR, București, 1996
12. Pannayotis Nellas, *Omul – animal îndumnezit*, trad. Ioan Ică Jr., Deisis, Sibiu, 2003.
13. Pr. Dumitru Popescu, *Isus Hristos Pantocrator*, Ed. IBMBOR, București, 2005.
14. Pr. Dumitru Radu, *Îndrumări Misionare*, Ed. IBMBOR, București, 1986.

15. Joseph Ratzinger, *Iisus din Nazareth*, trad. de Alexandru Mihăilescu, Editura Rao, București, 2010
16. Alexandre Schmemmann, *Euharistia Taina Împărăției*, Ed. Anastasia, București, 1990
17. Pr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. 2 și 3, Ed. IBMBOR, București, 1978, 1997, 2003.
18. Dumitru Stăniloae, *Iisus Hristos sau restaurarea omului*, Ed. Omniscope, Craiova, 1993.
19. Dumitru Stăniloae, *Legătura interioară dintre moartea și învierea Domnului*, în *Studii teologice VIII*, nr. 5-6, 1956, pp. 275-287.
20. Christos Yannaras, *Abecedarul credinței*, (Atena 1983), trad. de Pr. Constantin Coman, Ed. Bizantină, București, 1996.
21. Ioannis Zizioulas, *Euharistie, Episcop, Biserică*, Ed. Basilica a Patriarhiei Române, București, 2009

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Persoana lui Iisus Hristos a) Iisus Hristos în istoria culturii (Yaroslav Pelikan, Paul Evdokimov) b) Dumnezeu-om: măsura a toate (Sf. Iustin Popovici) c) Întroparea Cuvântului – scopul creației (Sf. Maxim Marturisitorul)	expozitiv, discuție colectivă, fișe de lucru	1 seminar
2. Considerații dogmatice asupra persoanei lui Iisus Hristos a) hristologia <i>transcendentală</i> b) hristologia <i>asimetrică</i> c) formulările hristologice ale Sinoadele Ecumenice	expozitiv, discuție colectivă, fișe de lucru	1 seminar
3. Unirea ipostatică și consecințele ei - aprofundarea tematicilor cursului cu referire specială la hristologia paterului Dumitru Stăniloae	expozitiv, discuție colectivă, fișe de lucru	1 seminar
4. Hristologia ca teologie a icoanei (Leonid Uspenski, Karl Christian Felmy)	expozitiv, discuție colectivă, fișe de lucru	1 seminar
5. Mariologia ca theotologie (Karl Christian Felmy)	expozitiv, discuție colectivă, fișe de lucru	1 seminar
6. Lucrarea mântuitoare a lui Iisus Hristos a) Iisus Hristos ca Învățător-Profet b) Iisus Hristos, Arhiereul și Jertfa supremă c) Iisus Hristos ca Împărat	expozitiv, discuție colectivă, fișe de lucru	1 seminar
7. Structura teandrică și trinitară a Bisericii. Biserica – trupul lui Hristos. Însoțirile Bisericii – aprofundarea tematicilor cursului în baza bibliografiei generale și suplimentare	expozitiv, discuție colectivă, fișe de lucru	1 seminar
8. Preoția generală și preoția particulară. Succesiunea apostolică – aprofundarea tematicilor cursului în baza bibliografiei generale și suplimentare	expozitiv, discuție colectivă, fișe de lucru	1 seminar
9. Unitatea Bisericii a) concepția teologică a lui Alexei Homiakov, paterle ecleziologiei moderne, cu privire la Biserică și la unitatea ei; b) Adevărul și unitatea Bisericii (Christos Yannaras).	expozitiv, discuție colectivă, fișe de lucru	1 seminar
10. Însoțirea personală a mântuirii - aprofundarea tematicilor cursului	expozitiv, discuție colectivă, fișe de lucru	1 seminar
11. Sfintele Taine – aprofundarea tematicii cursului cu referire specială la misterologia pr. Dumitru Stăniloae și pr. Alexander Schmemmann	expozitiv, discuție colectivă, fișe de lucru	2 seminarii

12. Eshatologia particular în teologia pr Dumitru St niloae	expoziativ , discu ie colectiv , fi de lucru	1 seminar
13. Eshatologia general în teologia pr Dumitru St niloae	expoziativ , discu ie colectiv , fi de lucru	1 seminar

Bibliografie suplimentar :

1. Dumitru St niloae, *Chipul evanghelic al lui Iisus Hristos*, Editura centrului mitropolitan Sibiu, 1991.
2. Dumitru St niloae, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1987.
3. Idem, *Iisus Hristos, Lumina lumii i îndumnezeitorul omului*, Editura Anastasia, Bucure ti, 1993.
4. Karl Christian Felmy, *Dogmatica experienței ecleziale*, trad. de pr. prof. dr. Ioan Ic sr., Editura Deisis, Sibiu, 1999
5. Ioannis Romanides, *Dogmatica patristic ortodox . O expunere concis* , trad. Dragos Dasca, Editura Ecclesiast, Sibiu, 2011.
6. Hilarion Alfeyev, *Le Mystère de la foi, Introduction à la théologie dogmatique orthodoxe*, traduit du russe par Michel Evdokimov, Editions du Cerf, Paris, 2001.
7. John D. Zizioulas, *Lectures in Christian Dogmatics*, T&T Clark, London, 2008.
8. Leonid Uspenski, *Teologia icoanei*, ed. Rena terea / Patmos, trad. de Ciprian Vidican i Elena Derevici, Cluj Napoca, 2012.
9. Alexei Homiakov, *Biserica este una*, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2008.
10. Cristos Yannaras, *Adev rul i unitatea Bisericii*, Editura Sophia, Bucure ti, 2009.
11. Jaroslav Pelikan, *Iisus de-a lungul secolelor. Locul lui în istoria culturii*, Ed. Humanitas, Bucure ti, 2000.
12. Sf.Iustin Popovici, *Omul i Dumnezeul-om. Abisurile i culmile filozofiei*, ediția a 2-a revizuit , Ed. Sophia, Bucure ti, 2010.
13. Alexander Schmemmann, *Pentru Viața lumii. Sacramentele și Ortodoxia*, EIBMBOR, Bucure ti, 2001

9. Coroborarea con inuturilor disciplinei cu a tept rile reprezentan ilor comunit ii epistemice, asocia iilor profesionale i angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Con inuturile unit ilor de înv are au fost elaborate în urma consult rii speciali tilor pe disciplin din facult ile de profil, pe baza Programei analitice aprobate la nivelul Patriarhiei Române. În egal m sur , au fost luate în calcul a tept rile principalilor angajatori ai absolven ilor acestei specializ ri: structurile ecleziale, structurile de asisten social , structurile din domeniul educa ional.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota final
10.4 Curs	- Cunoa terea sistemului Teologiei dogmatice i fundamentale, însu irea i utilizarea registrului terminologic i conceptual propriu disciplinei; - Asimilarea informa iilor fundamentale referitoare la Persoana lui Iisus Hristos i lucrarea lui mântuitoare, Biserica , Taine, mântuirea personal , eshatologia particular i general ; - Capacitatea de rela ionare a informa iilor referitoare la Taina	Examen oral, condi ionat de predarea i sus inerea lucr rilor de seminar.	80%

	Persoanei lui Iisus Hristos, prezența și lucrarea lui în Biserică și în Taine, precum și în transfigurarea eshatologică a creației.		
10.5 Seminar/laborator	<ul style="list-style-type: none"> - În alegerea și însușirea problematicii tratate la curs și seminar; - Capacitatea de a integra într-un discurs propriu informațiile și conceptele asimilate; - Flexibilitatea în elaborarea lucrărilor/eseurilor tematice propuse, care reflectă o bună cunoaștere a informațiilor, precum și capacitatea de valorificare a lor în variii moduri. 	Elaborarea și susținerea unei lucrări de seminar, repartizate de titularul activităților de seminar, la data stabilită, din cursul semestrului și predarea acestora în seminarul din penultima săptămână de activitate didactică.	20%
10.6 Standard minim de performanță			
Cunoașterea generală a Tainei Persoanei Mântuitorului Iisus Hristos, (chipul evanghelic al lui Iisus Hristos, unirea ipostatică și consecințele ei) și a lucrării lui mântuitoare (întreita slujire a lui Hristos), a eclesiologiei ortodoxe, a învățurii despre Sfintele Taine, despre mântuirea personală și despre eshatologia particulară și generală.			
Data completării 6 septembrie 2013	Semnătura titularului de curs Pr.prof.dr.Valer Bel	Semnătura titularului de seminar Pr.lect.dr.Grigore-Dinu Mo	
Data avizării în departament	Semnătura directorului de departament Pr.prof.dr. tefan Iloaie		